

การเงินระหว่างประเทศ International Finance

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรกิตติ์ เนตินิยม

พณบ. เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง สาขาการเงินและการธนาคาร, ม.ธรรมศาสตร์

พณม. (การเงิน), Ph.d (Banking & Finance) U. of Queensland

สงวนลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2550

ประวัติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรกิตติ เนตินิยม

ภาควิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
โทรศัพท์ 02-942-8777 ต่อ 430 โทรสาร 02-942-8778
E-mail : fbuspan@ku.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรกิตติ เนตินิยม ได้รับปริญญาพาณิชยศาสตร์บัณฑิต สาขาการเงินและการธนาคาร (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสำเร็จการศึกษา Ph.d (Banking and Finance) จาก School of Business, University of Queensland

ก่อนรับราชการผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรกิตติ เนตินิยมเคยเป็นเจ้าหน้าที่กำกับบริษัทสมาชิกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นักเขียนอาวุโส บริษัท Library และ Production Manager บริษัท Executive 2000

นอกเหนือจากการปฏิบัติหน้าที่อาจารย์ประจำที่ภาควิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรกิตติ เนตินิยมได้ปฏิบัติงานในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิให้แก่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนหลายแห่ง อาทิ การเป็นผู้ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามคำรับรองปฏิบัติราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ปรึกษาบริษัทไทยเรตติ้งอินฟอร์เมชันเซอร์วิส และที่ปรึกษาสถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ ผู้เชี่ยวชาญกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเป็นผู้ดำเนินการโครงการวิจัยหลายเรื่องที่ผ่านมา

ผลงานด้านวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์มีมากมาย อาทิ การบริหารงานภายใต้ศูนย์รับผิดชอบ การบริหารการเงิน สำหรับ SMEs ตำราของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Journal of Public and Private Management, Journal of Economics

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรกิตติ เนตินิยมมีประสบการณ์ฝึกอบรมและปฏิบัติงานในต่างประเทศหลากหลาย อาทิ การเข้าร่วมสัมมนา Asian Productivity Organization การปฏิบัติงานในฐานะ Independent Auditor ของ World Bank ในโครงการ Hao River Bridge (Phrase 3), Visiting Lecturer ที่ Cantho University และการเข้ารับการอบรมด้าน SMEs โดยทุนรัฐบาลอิสราเอล

978-974-7519-93-8

8857121918019

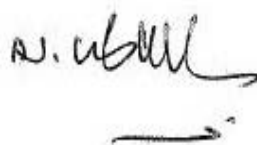
คำนิยม

การค้าระหว่างประเทศได้มีมาแล้วเป็นเวลานาน และได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการค้าที่สำคัญ คือ การจัดตั้งข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีศุลกากร และการค้า (GATT) ใน ค.ศ.1947 และได้ยกฐานะเป็นองค์การค้าโลก (World Trade Organization) หรือ WTO เมื่อ ค.ศ.1995 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกำหนดกฎเกณฑ์ เพื่อป้องกันการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ เพื่อมุ่งหวังให้มีการดำเนินการค้ากันอย่างเสรีระหว่างประเทศต่างๆ หรือที่เรียกว่าการค้าไร้พรมแดน การเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศนี้นำไปสู่การเปิดเสรีทางการเงินระหว่างประเทศเช่นเดียวกัน ทำให้การชำระหนี้ทางการค้าและการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ เป็นไปได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยการผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสมัยใหม่ (Information Communication and Telecommunication: ICT)

สำหรับประเทศไทยในฐานะที่เป็นสมาชิกของ WTO และการค้าระหว่างประเทศเป็นตัวแปรที่มีนัยสำคัญต่อการเติบโตและการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้และปรับตัวเองให้ทันกับการเปิดเสรีทางการค้าและทางการเงินของโลก เพื่อรับประโยชน์และลดผลกระทบในทางลบจากการเปิดเสรีดังกล่าวให้มากที่สุด ดังนั้น การที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทฤตติ์ เนตินิยม ได้ใช้ความวิริยะอุตสาหะแต่งหนังสือเรื่อง “การเงินระหว่างประเทศ (International Finance)” ขึ้นมา จึงถือว่าเป็นประโยชน์ต่อทั้งวงการศึกษาและวงการธุรกิจ ตลอดจนคนผู้สนใจทั่วไป อันควรได้รับคำชมเชยเป็นอย่างยิ่ง

จากการที่ผมได้อ่านหนังสือการเงินระหว่างประเทศเล่มนี้ ผมมีความรู้สึกประทับใจที่ผู้เขียนได้เสนอภาพของการเงินระหว่างประเทศได้อย่างครบวงจร และง่ายต่อการเข้าใจ เริ่มจากการพัฒนาการของตลาดปริวรรตทั้งในระดับสากลและภายในประเทศไทย กลไกในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน และวิธีบริหารความเสี่ยงจากการปริวรรตเงินตราในรูปแบบต่างๆ โดยมีการเชื่อมโยงภาคทฤษฎีกับวิกฤตการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตของประเทศไทย และในช่วงท้ายมีการนำเสนอเนื้อหาขององค์การการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดบทบาทของประเทศไทย โดยมีบทสรุปท้ายสรุปภาพรวมของการค้าระหว่างประเทศที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถนำเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียน การสอน และการศึกษา ซึ่งประเทศไทยต้องการเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันในเวทีการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศ

ดร.มารวย ผดุงสิทธิ์

ประธานกรรมการ บริษัท สหวิริยาสติลอินดัสตรี จำกัด (มหาชน)

และ รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร เครือสหวิริยา

คำนิยม

หนังสือการเงินระหว่างประเทศเล่มนี้ได้จัดพิมพ์ในระยะเวลาที่เหมาะสมที่สุด เนื่องจากปัญหาการเงินระหว่างประเทศกำลังเป็นปัญหาหลักของชาติในปัจจุบัน

เนื้อหาของหนังสือได้ครอบคลุมเรื่องสำคัญ ๆ ที่ควรรู้ในเรื่องการเงินระหว่างประเทศทั้งสิ้น เช่น พัฒนาการของตลาดเงินระหว่างประเทศและตลาดปริวรรตเงินตราของไทย กลไกของตลาดปริวรรตเงินตรา บทบาทของธนาคารกลาง การบริหารความเสี่ยง ตลาดแลกเปลี่ยนล่วงหน้า การแลกเปลี่ยนภาระผูกพันทางการเงิน วิกฤตการณ์ปริวรรตเงินตรา กองทุนการเงินระหว่างประเทศ เป็นต้น ผู้เขียนเรื่องนี้เป็นผู้ที่มีประวัติการศึกษาดีเด่นทำให้มั่นใจได้ว่า เนื้อหาและข้อมูลที่ผู้อ่านจะได้รับเป็นเนื้อหาที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และสามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ ได้ตามที่ต้องการ

นับเป็นภารกิจของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ต้องผลิตหนังสือและตำราวิชาการ เป็นบริการความรู้แก่สังคมตามปณิธานของมหาวิทยาลัย และหนังสือเรื่องการเงินระหว่างประเทศ เล่มนี้ก็นับเป็นบริการด้านปัญญาอีกเล่มหนึ่งที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ภูมิใจมอบให้แก่สังคม

ศาสตราจารย์ ดร.ศุภมาส พนิชศักดิ์พัฒนา

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 พัฒนาการของตลาดปริวรรตเงินตรา	
1.1. วิวัฒนาการของตลาดปริวรรตเงินตรา	
1.1.1. ยุคโลหะมีค่าเป็นสื่อกลาง (Precious Metal as Medium) ช่วงก่อน พ.ศ. 2343	1
1.1.2. ยุคมาตรฐานทองคำ (The Gold Standard) ช่วงปี พ.ศ.2419 - พ.ศ.2456	3
1.1.3. ยุคแห่งสงคราม (The Inter - War Years & World War II) ช่วงปี พ.ศ.2457 - พ.ศ.2487	4
1.1.4. ยุคอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ (Fixed Exchange Rate) ช่วงปี พ.ศ.2488-พ.ศ.2516	5
1.1.5. ยุคอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวและเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Floating Exchange Rate and Electronics Currency) พ.ศ.2516 จนถึงปัจจุบัน	6
บทสรุป	10
ภาคผนวกบทที่ 1 บทบาทของทองคำที่เปลี่ยนแปลงไป	11
บทที่ 2 พัฒนาการตลาดปริวรรตเงินตราของไทย	
2.1. พัฒนาการระบบปริวรรตเงินตราของประเทศไทยก่อนเป็นระบบเศรษฐกิจแบบเปิด	15
2.2. การพัฒนาระบบปริวรรตเงินตราของไทยในยุคสงครามโลก	20
2.3. พัฒนาการระบบปริวรรตเงินตราภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่	24
2.4. ผลกระทบของพันธะข้อ 8 ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ	27
บทสรุป	31
บทที่ 3 หน้าที่และองค์ประกอบของตลาดปริวรรตเงินตรา	
3.1. สภาพพื้นฐานตลาดปริวรรตเงินตรา	33
3.2. บรรษัทข้ามชาติ (Multinational Enterprise)	39
3.3. ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage Theory)	42
3.4. ดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ (Balance of Payment)	45
3.5. กระบวนการปรับดุลยภาพของดุลการชำระเงิน	60
3.5.1. การปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพโดยกลไกราคา (Price Mechanism)	60
3.5.2. การปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพโดยกลไกรายได้ (Income Mechanism)	61

สารบัญ

	หน้า
3.6. ระบบปริวรรตเงินตรา	63
3.7. หน้าที่ของตลาดปริวรรตเงินตรา	67
3.8. ผู้มีส่วนร่วมในตลาด (Market Participants)	69
3.9. ผู้ลงทุนโดยปราศจากความเสี่ยง (Arbitrageur)	76
บทสรุป	77
บทที่ 4 กลไกของตลาดปริวรรตเงินตรา (Foreign Exchange Market Mechanism)	
4.1. เงื่อนไขความเท่าเทียมแห่งตลาดปริวรรตเงินตรา (Foreign Exchange Market Parity Conditions)	81
4.1.1. ทฤษฎีดุลยภาพแห่งอำนาจการซื้อ (Purchasing Power Parity Theory)	82
4.1.2. ทฤษฎีผลกระทบของฟิชเชอร์ (Fisher Effect Theory)	90
4.1.3. ทฤษฎีผลกระทบนานาชาติของฟิชเชอร์ (International Fisher Effect Theory)	92
4.1.4. ทฤษฎีดุลยภาพแห่งอัตราดอกเบี้ย (Interest Rate Parity Theory: IRP)	93
4.1.5. ทฤษฎีการใช้อัตราแลกเปลี่ยนล่วงหน้าเสมือนตัวทำนายอัตราแลกเปลี่ยน (Forward Rate as and Unbiased Predictor of the Future Spot Rate Theory)	100
4.2. ผลกระทบจากภาวะขาดดุลยภาพในตลาดปริวรรตเงินตรา	103
4.3. กลไกกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนในตลาดปริวรรตเงินตรา (Foreign Exchange Rate Determination)	110
4.3.1. แบบจำลองบัญชีดุลการชำระเงิน (Balance of Payment Model)	112
4.3.2. แบบจำลองตลาดสินทรัพย์ (Asset Market Model)	115
4.4. การพยากรณ์อัตราแลกเปลี่ยนทางปฏิบัติ (Forecasting in Practice)	116
4.5. ภาวะอัตราแลกเปลี่ยนขาดดุลยภาพและกรณีศึกษา	120
บทสรุป	121
บทที่ 5 บทบาทของธนาคารกลางต่อตลาดปริวรรตเงินตรา	
5.1. ธนาคารกลางกับบทบาทการแทรกแซงค่าเงิน	123
5.2. ธนาคารแห่งประเทศไทยกับบทบาทในตลาดปริวรรตเงินตรา	133
5.2.1. ธนาคารแห่งประเทศไทย	133
5.2.2. ธนาคารแห่งประเทศไทยกับตลาดปริวรรตเงินตรา	137
5.2.3. บทบาทของธนาคารแห่งประเทศไทยในองค์การความร่วมมือทางการเงินระหว่างประเทศ	148
บทสรุป	150

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 6 การบริหารความเสี่ยงปริวรรตเงินตราจากรายการค้า (Transaction Exposure)	
6.1. สาเหตุความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยนเนื่องจากรายการค้า	156
6.2. การบริหารความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนเนื่องจากรายการค้า	160
6.2.1. การไม่คุ้มครองความเสี่ยง (Unhedged Position)	163
6.2.2. การคุ้มครองความเสี่ยงผ่านตลาดล่วงหน้า (Forward Market Hedge)	164
6.2.3. การคุ้มครองความเสี่ยงผ่านตลาดเงิน (Money Market Hedge)	165
6.2.4. การคุ้มครองความเสี่ยงโดยใช้ใบสำคัญแสดงสิทธิ (Option Market Hedge)	170
บทสรุป	174
บทที่ 7 การบริหารความเสี่ยงจากการดำเนินงาน (Operating หรือ Economic Exposure)	
7.1. กระแสเงินสดจากการดำเนินงานและจากกิจกรรมทางการเงิน (Operating and Financing Cash Flows)	180
7.2. ประเภทของความเสี่ยงจากการดำเนินงาน (Types of Operating Exposure)	182
7.3. กลยุทธ์สำหรับการบริหารความเสี่ยงจากการดำเนินงาน (Strategic Management of Operating Exposure)	183
บทสรุป	193
บทที่ 8 การบริหารความเสี่ยงปริวรรตเงินตราจากการแปลงค่า (Translation Exposure)	
8.1 วิธีอัตราแลกเปลี่ยนปัจจุบัน (Current Rate)	200
8.2 วิธีอัตราแลกเปลี่ยนเมื่อเกิดรายการ (Temporal Method)	200
บทสรุป	207
ภาคผนวกบทที่ 8 มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 30	208

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 9 ตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราล่วงหน้าและใบแสดงสิทธิเงินตรา	
9.1. เครื่องมือบริหารความเสี่ยงการปริวรรตเงินตรา	225
9.2. ตลาดแลกเปลี่ยนล่วงหน้าและตลาดอนาคต (Forward and Future Market)	227
9.2.1. องค์ประกอบสัญญาล่วงหน้าและสัญญาส่งมอบสินทรัพย์ในอนาคต	229
9.2.2. ระบบการซื้อขายเงินตราล่วงหน้าในตลาดซื้อขายล่วงหน้า	230
9.2.3. การบริหารความเสี่ยงตลาดซื้อขายเงินตราล่วงหน้า	234
9.2.4. ประโยชน์ของตลาดซื้อขายล่วงหน้า	241
9.3. ใบแสดงสิทธิเงินตรา (Currency Option)	242
9.3.1. ความเป็นมาของใบแสดงสิทธิเงินตรา	243
9.3.2. องค์ประกอบของใบแสดงสิทธิเงินตรา	243
9.3.3. ประเภทของใบแสดงสิทธิเงินตรา (Currency Option)	245
9.3.4. ข้อเปรียบเทียบใบแสดงสิทธิเงินตรา (Currency Option) กับเครื่องมือทางการเงินประเภทอื่นๆ	246
9.3.5. ต้นทุนการบริหารความเสี่ยงโดยใช้ใบแสดงสิทธิเงินตรา (Currency Option)	248
9.3.6. การบริหารความเสี่ยงสำหรับผู้ถือใบแสดงสิทธิเงินตรา (Currency Option)	249
9.4. ตลาดอนุพันธ์ในประเทศไทย	253
บทสรุป	254
ภาคผนวกบทที่ 9 กรณีศึกษาวิกฤตการณ์ Barings ปี พ.ศ. 2538	255
บทที่ 10 การแลกเปลี่ยนภาวะผูกพันทางการเงิน	
10.1. พัฒนาการของการแลกเปลี่ยนภาวะผูกพันทางการเงิน	264
10.2. สมาคมนานาชาติการแลกเปลี่ยนและตราสารอนุพันธ์ (International Swaps and Derivatives Association: ISDA)	270
10.3. ความเสี่ยงของการแลกเปลี่ยนสกุลเงิน	270
10.4. ประโยชน์ของการแลกเปลี่ยนภาวะผูกพันสกุลเงิน	271
10.5. การแลกเปลี่ยนภาวะผูกพันสกุลเงิน (Currency Swap) ในประเทศไทย	273
10.6. การทำธุรกรรมแลกเปลี่ยนสกุลเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย	274
10.7. ธุรกรรมแลกเปลี่ยนสกุลเงิน (Currency Swap) ของธนาคารแห่งประเทศไทยในช่วงวิกฤตทางการเงิน	277
10.8. ธุรกรรมแลกเปลี่ยนภาวะผูกพันอัตราดอกเบี้ย (Interest Rate Swap) ในประเทศไทย	286

สารบัญ

	หน้า
10.8.1. ประโยชน์ของการแลกเปลี่ยนภาวะผูกพันอัตราดอกเบี้ย (Interest Rate Swap)	286
บทสรุป	287
ภาคผนวกบทที่ 10 กรณีศึกษาการแลกเปลี่ยนภาวะผูกพันทางการเงิน (Financial SWAP)	289
กรณีศึกษาที่ 1 การประปานครหลวง	289
กรณีศึกษาที่ 2 การแลกเปลี่ยนภาวะผูกพันทางการเงิน (Financial Swap) ของธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด (มหาชน)	292
กรณีศึกษาที่ 3 การแลกเปลี่ยนภาวะผูกพันสกุลเงินของ บริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน)	294
กรณีศึกษาที่ 4 การแลกเปลี่ยนภาวะผูกพันอัตราดอกเบี้ย (Interest Rate Swap) ของบริษัททีพีไอ จำกัด (มหาชน)	296
บทที่ 11 การบริหารเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทข้ามชาติ	
11.1. วงจรเงินสดสำหรับบริษัทข้ามชาติ	300
11.2. เงินทุนหมุนเวียนสุทธิสำหรับบริษัทข้ามชาติ (Net Working Capital for MNC)	301
11.3. การจัดหาเงินทุนระยะสั้นของบริษัทข้ามชาติ	308
บทสรุป	309
บทที่ 12 วิกฤตการณ์ตลาดปริวรรตเงินตรา	
วิกฤตการณ์ตลาดปริวรรตเงินตรา	311
บทสรุป	316
บทที่ 13 วิกฤตการณ์ตลาดปริวรรตเงินตราไทย ครั้งที่ 1	
13.1. ภาพรวมเศรษฐกิจก่อนเกิดวิกฤตการณ์	317
13.2. วิกฤตการณ์ค่าเงินบาทครั้งที่ 1	329
บทสรุป	337

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 14 วิกฤตการณ์ตลาดปริวรรตเงินตราของไทยครั้งที่ 2 (พ.ศ.2540)	
14.1. สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจก่อนเกิดภาวะวิกฤต	339
14.2. วิกฤตการค่าเงินบาทปีพ.ศ.2540	345
14.3. ผลกระทบของวิกฤตการณ์เศรษฐกิจปีพ.ศ.2540	351
14.4. การปรับตัวของประเทศไทยต่อวิกฤตการณ์เศรษฐกิจปีพ.ศ.2540	360
บทสรุป	365
ภาคผนวกบทที่ 14 ย่อคำพิพากษาศาลชั้นต้นคดีอันเนื่องมาจากการปกป้องค่าเงินบาท	367
บทที่ 15 กองทุนการเงินระหว่างประเทศ	
15.1. ประวัติและความเป็นมาของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ	373
15.2. วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนการเงินระหว่างประเทศ	375
15.3. หน้าที่ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ	376
15.4. โควตาและการให้สินเชื่อของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ	379
15.5. การให้บริการคำปรึกษา	384
15.6. บทบาทของกองทุนการเงินระหว่างประเทศในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ	386
บทสรุป	388
บทที่ 16 ธนาคารโลก	
16.1. สมาคมพัฒนาการระหว่างประเทศ (International Development Association: IDA)	393
16.2. สถาบันประกันการลงทุนแบบพหุภาคี (Multinational Investment Guarantee Agency: MIGA)	394
16.3. ศูนย์กลางระหว่างประเทศเพื่อยุติข้อพิพาทในการลงทุน (International Centre for Settlement of Investment Disputes: ICSID)	396
16.4. วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของธนาคารโลก	397
16.5. บทบาทหน้าที่ของธนาคารโลก	399
16.6. บทบาทของธนาคารโลกต่อประเทศไทย	403
บทสรุป	404

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 17 บรรษัทเงินทุนระหว่างประเทศ	
17.1. แนวทางการให้ความช่วยเหลือต่อประเทศสมาชิก	408
17.2. บทบาทของบรรษัทเงินทุนระหว่างประเทศ	410
บทสรุป	412
บทที่ 18 ธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ	
18.1. ความเป็นมาและวัตถุประสงค์	415
18.2. การเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเงิน	422
บทสรุป	424
บทที่ 19 ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย	
19.1. ความเป็นมาและวัตถุประสงค์	426
19.2. บทบาทของธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชียต่อประเทศไทย	428
บทสรุป	429
บทที่ 20 องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา	
20.1. ความเป็นมาและวัตถุประสงค์การจัดตั้ง	431
20.2. บทบาทหน้าที่ขององค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา	438
บทสรุป	435
บทที่ 21 เงินสกุลยูโร	
21.1 พัฒนาการและแนวคิดการจัดตั้งสกุลเงินแห่งยุโรป	437
21.2 บทบาทของเงินยูโร	444
21.3 ผลกระทบของเงินยูโร	444
บทสรุป	448
บทที่ 22 การค้าและการเงินระหว่างประเทศ	
22.1 ตราสารเครดิต (Letter Of Credit: L/C)	450
22.2 ตราสารสั่งจ่ายเงิน (Draft) และใบตราส่งสินค้า (Bill of Lading: B/L)	451
บทสรุป	456